

**INFORMATIKA FANI O'QITUVCHILARINI MALAKASINI
OSHIRISHDA ONLAYN O'QUV KURSLARNI YARATISH BOSQICHLARI**

Soyibnazarov Abbosjon Ikromjonovich

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Farg'ona filiali
o'qituvchisi.

E-mail: soyibnazarov115@gmail.com

Mobile: +998973367505

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada umumta'lim maktab tizimidagi informatika fani o'qituvchilar bilimni muntazam va uzluksiz oshirib borish maqsadida onlayn ochiq kurslar asosida malaka oshirish haqida fikr yuritiladi. Shuningdek informatika fani o'qituvchilarini malakasini oshirishda, o'quv ko'nikmalarini rivojlantirish to'g'risida tushuntirib o'tiladi. Hozirgi kunda ommaviy onlayn ochiq kurslar zamonaviy pedagoglar uchun ayni muddaodir, chunki ular ishdan ajralmagan holda o'z bilimlarni mustaqil rivojlantirib borishlari mumkin. Bunday kurslarda o'qish uchun ularni shu sohaga to'g'ri yo'naltirish va ko'nikmalarini rivojlantirish kerak.

Kalit so'zlar: OOOK, AKT, Onlayn platforma, forumlar, chatlar, bloglar, ochiq sertifikatlash, OMOK.

KIRISH

Hozirgi kunda xalq ta'limi tizimidagi informatika fani o'qituvchilari o'z ustida doimiy ishlab borishlari va malakalarini oshirish uchun ularga onlayn yordamchi platformalar judayam zarur. Umumta'lim maktablarining informatika fani o'qituvchilari o'z bilim va malakalarini oshirib borishlari uchun onlayn platformalardan foydalanish imkoniyatlarini ko'rib chiqamiz. Siz o'zingizga elektron darslar yaratishni rejalashtirmoqchimisiz yoki allaqachon yaratishni boshladingizmi, unday bo'lsa bu jarayonda ko'plab savollar tug'iladi: qayerdan boshlash kerak? auditoriyani qanday o'rganish kerak? kursni qanday tashkil qilish

kerak? qanday vazifalarni tayyorlash kerak? Shu va shu kabi savollarga quyida javob berib o'tamiz.

Bugungi kunda rivojlangan ko'plab davlatlar onlayn ta'limni rivojlantirish yo'lidan borishmoqda. Yangi SMART-jamiyat modeli zamonaviy axborot va tashkiliy tizimlar yordamida aqlli, yuqori texnologiyali, inson uchun qulay muhit yaratishni nazarda tutadi. Har yili inson ko'proq va ko'proq yangi bilimlarga ega bo'lib, u endi axborot texnologiyalari yordamisiz qayta ishlab chiqara olmaydi. Ta'limning asosiy vazifalaridan biri onlayn texnologiyalariga asoslangan zamonaviy ta'lim tizimini shakllantirish bo'lib, uning asosiy maqsadi sifatli ta'limga erishishdir.

Qog'ozbozlikni bir chekkaga surib qo'yib, zamonaviy texnologiyalardan foydalanib yangi bilimlar olish vaqti keldi! Biz elektron o'quv kursining mutaxassislari bilan xalq ta'limida uzluksiz ta'lim muharriri yordamida elektron o'quv kursini yaratish bo'yicha bir qator kerakli tavsiyalar berib o'tamiz.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Onlayn ta'limning zamonaviy raqamli xizmatlari o'qituvchilarga darsni to'liq qurish, talabalar bilim va ko'nikmalarini sinab ko'rish, har bir talaba uchun individual tabaqalashtirilgan ta'lim yo'nalishini shakllantirishga yordam beradi. O'qituvchi o'zlashtirishi past va iqtidorli o'quvchilar bilan yakka tartibda ishlashi mumkin. Onlayn ta'lim uchun siz har bir tinglovchi, o'qituvchi va ota-ona uchun ochiq bo'lgan turli ta'lim platformalari va onlayn xizmatlardan foydalanishingiz mumkin. [7]

Onlayn o'quv kurslar orqali o'qitish texnologiyalaridan foydalanishning nazariyasi va amaliyoti masalalari, uning didaktik va metodik asoslari, shuningdek, onlayn ta'limning yurtimizda qo'llash muammolari, o'quv mazmunining variativligi yurtimiz olimlari A.Abduqodirov, N.Muslimov, U.Begimkulov, A.Hayitov, M.Lutfillaev, N.Taylaqov, MDH olimlari Ye.Polat, A.Andreev, N.Naydenova, G.Levkin, I.Varganova, N.Valyushina, R.Pimonov, N.Gavrilov, I.Zadorojnyaya, S.Berejnaya, M.A.Malsheva, S.Bogdanova va Xorij olimlari A.Amadco, I.Allen, J.Seaman, D.Keegan, H.Kappel, B.Lehmann, J.Loeper, B.Holmberg, M.Dougiamas, P.Taylorlar tomonidan tadqiq etilgan. [11]

Professor V.P.Tixomirov bugungi kunda ta'lim rivojlanishining asosiy pozitsiyasini juda to'g'ri ifodalagan: "Eski ta'lim tizimi odamlarni SMART jamiyatida mehnat va hayotga hech qanday vosita bilan tayyorlamaydi. Innovatsiyalarni SMART texnologiyalarisiz amalga oshirish mumkin emas. Agar ta'lim tizimi rivojlanishning ushbu yo'nalishlaridan orqada qolsa, u tormozga tushadi" degan edi.

Eng avvalo o'quv dasturini birgalikda yaratib olamiz:

[Kursni nima maqsadda yaratmoqchimiz avvalo shuni aniqlab olamiz.](#)

Siz nimani o'rganasiz: maqsadli auditoriyani o'rganish va kelajakdagi darsning maqsadlarini shakllantirish nima uchun muhimdir.

[Mavzu bo'yicha tinglovchilar bilan qanday ishlashni rejalashtiramiz.](#)

Siz nimani o'rganasiz: nima uchun mutaxassislar bilan ishlash, qanday qilib o'zaro aloqalarni o'rnatish, savollarni to'g'ri berish haqida gaplashamiz.

[O'quv kursiga aniq va tartibli stsenariy yozish kerak.](#) Siz nimani o'rganasiz: qanday stsenariy formatlari mavjud, nima uchun hikoya tayyorlash o'quv kursi, yaxshi hikoyaga nima kiradi va qanday qilib yuqori sifatli matn yozish kerak shular haqida batafsil yozish kerak.

"Informatika o'qituvchilaridan mashg'ulotni tugatgandan so'ng nima qila olishi kerak?" - bu savolga javob mashg'ulotning maqsad va vazifalarini shakllantirishni to'g'ri boshlashga yordam beradi, chunki ba'zi bir ma'lumotlarning oddiy "tushunchasi" va "bilimlari" yetarli emas. Avvalo, hamma o'qituvchidan kompaniya uchun kerakli natijaga erishib, o'ziga xos ko'nikmalarni amalda qo'llashini kutadi. O'quv kursini tuzishda bundan boshlash kerak. [9]

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Informatika o'qituvchilari o'z malaka va bilimlarini oshirish uchun kurs maqsadlari va vazifalarini to'g'ri belgilash, birinchi navbatda, to'g'ri o'qitish vositasini tanlash zarur: bugungi kunda elektron dars nafaqat slaydlar to'plami, balki interaktiv simulyatorlar, interaktiv vazifalar, testlar yoki video ma'ruzalardan iborat.

Masalan, sotuvchilarni o'qitishda, ular nafaqat kompaniya mahsulotlari va ularning xususiyatlari haqida bilishlari, balki ma'lum bir muammoni hal qila olishlari ham muhimdir.

Biznesning maqsadlaridan kelib chiqib, o'quv maqsadlarini shakllantirish mumkin: sotuvchilarni yangi mahsulotga o'rgatish, mahsulot narxiga nisbatan e'tirozlarni qanday olib tashlashni o'rganish.

Biz quyida informatika fani o'qituvchilarini malakasini oshirishni onlayn o'quv kurslari yordamida bosqichma-bosqich ko'rib chiqamiz. [3]

1-bosqich: onlayn o'quv kursini rivojlantirishning ushbu bosqichida sizda biznes-vazifa, shuningdek o'quv kursining maqsadi ishlab chiqilgan va onlayn treningning maqsadli auditoriyasi aniq bo'ldi.

Mavzu bo'yicha mutaxassis - bu o'z sohasidagi yetuk pedagog, u elektron ma'lumot ishlab chiquvchi uchun asosiy ma'lumot manbai va g'oyalar generatoridir. Shuning uchun u bilan yaqin munosabatlarni o'rnatish muhimdir.

Mutaxassis kursni yaratish uchun zarur bo'lgan materiallar, matnlar, amaliy tadqiqotlar va amaliy tadqiqotlar tayyorlashda yordam beradi.

Informatika fani o'qituvchilari bilan birgalikda o'quv kursini ishlab chiqishda unga tarkib tanlashda harakat erkinligini berish juda muhimdir, ammo kurs nazariya bilan ortiqcha yuklanmasligiga ishonch hosil qilish kerak, bu darhol amalda qo'llanilishi qiyin.

Mavzu bo'yicha mutaxassis, tayyor kursni boshlashdan oldin baholash bosqichida bebaho maslahatchi, konstruktiv tanqid va darsni yakunlash uchun materiallar manbai sifatida o'zini namoyon qiladi.

Mavzu bo'yicha mutaxassis bilan samarali o'zaro aloqalarni o'rnatish va uning darsni yaratishda tutgan o'rni haqida batafsilroq ma'lumot berilib, elektron ta'lim mutaxassislari bilan birgalikda tayyorlangan alohida darsga bag'ishlangan.

2-bosqich: kursni rivojlantirishning ikkinchi bosqichini yakunlaganingizdan so'ng, siz qaysi fan mutaxassisi onlayn kursni muvaffaqiyatli yaratishingiz kerakligi va u bilan qanday qilib o'zaro aloqalarni o'rnatish haqida tasavvurga egasiz.

Ssenariy - bu texnik topshiriq, batafsil tavsif va kelajakdagi o'quv kursining asosidir, shuning uchun batafsil ssenariysiz kursni yig'ish mumkin emas.

Keyinchalik ishlash uchun barcha jarayonlarni ssenariyda yozish kerak: dars turi, uning bo'limlari, har bir slayd uchun holatlar, testlar, animatsiyalar va

simulyatorlarning mazmuni. Kursning stsenariysi uning turiga bog‘liq: axborot, o‘qitish yoki motivatsiya, shuningdek murakkablik darajasiga ham bog‘liq.

Onlayn kurs ssenariysini ishlab chiqish doirasida uning kontseptsiyasi ishlab chiqilgan bo‘lib, katta qulaylik uchun katta miqdordagi ma’lumot va amaliy vazifalar alohida elementlarga - modullarga bo‘lingan. Kursni beshta slayddan uzunroq bo‘lsa, modullarga ajratish maqsadga muvofiqdir.

Onlayn kursni yaratish jarayonida chalkashmaslik uchun barcha interaktiv simulyatorlar va testlar, ularning turlari - o‘qitish yoki tekshirish - va maqsadlari to‘g‘risida qaror qabul qilish muhimdir. Kelajakda har bir amaliy topshiriq uchun kichik ssenariy yozishingiz kerak. [4]

Tuzilmasi yaratilgandan so‘ng, keyingi bosqich boshlanadi - to‘plash va ekspertdan olishga muvaffaq bo‘lgan materiallar va matnlar bilan ishlash.

3-bosqich: Agar siz barcha ko‘rsatmalarga rioya qilsangiz, sizda kelajakdagi onlayn kurs uchun ssenariy tayyor. U aniq tuzilishga ega, blok va modullarga bo‘lingan, kursning belgilangan maqsad va vazifalariga mos keladi va siz barcha elementlar qanday ketma-ketlikda joylashtirilganligini aniq bilasiz.

Boshidan muvaffaqiyatli yakunlangan onlayn kurs - chiroyli va qulay dizaynga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, bugungi kunda buning uchun professional dizayner bo‘lishingiz shart emas, sababi tayyor onlayn namunalar bor.

Bundan tashqari, agar siz tezda yuqori sifatli kurs dizaynini tuzishingiz kerak bo‘lsa, tayyor namunalardan foydalanishingiz mumkin.

Kurs dizaynini yaratishda o‘rganadigan va foydalanadigan oltita asosiy ingredient bu kompozitsiya, shrift, hizalama, kontrast, rang va uslubdir. O‘qishning qulayligi, darsning qulayligi, o‘quvchiga psixologik ta’siri va onlayn kursning umuman yoqimli va ozoda ko‘rinishi ularga bog‘liq bo‘ladi.

4-bosqich: Dizayn asoslarini o‘rgangandan so‘ng, siz foydali ta’lim ma’lumotlarini ko‘zga yoqimli bo‘lishi uchun, shuningdek tushunarli va aniq bo‘lishi uchun chiroyli o‘rashga qadoqlashni o‘rganasiz, bu juda muhimdir.

Suhbatlar. Murabbiy elektron o‘quv kursining bir mijozga, bir kichik yoki hamkasbi: bir kishi bilan suhbatni modellashtiradi interaktiv mashqlar. Simulyator

sizga muloqot qobiliyatlarini dialog formatida xavf-xatarsiz ishlashga imkon beradi. Har qanday dialogning asosi - amaliy vaziyatdan misol - bu biznes syujeti, uning atrofida vaziyat syujeti rivojlanadi.

Onlayn kursni noldan yaratishda, unga umuman interaktiv simulyator kerakmi yoki yo'qmi degan qarorga kelish kerak. Ushbu vosita aniq o'quv maqsadlarini - sotuvchining xaridor bilan muloqot qilish yoki mijozga yangi mahsulotni sotish ko'nikmalarini hal qilishi kerak. Muloqot sizga o'qituvchidanni xavfsiz joyda, aniq va ravon gapirishga o'rgatish uchun amalda xatolarsiz harakat qilish uchun imkon beradi. [8]

5-bosqich: Onlayn kursni rivojlantirishning beshinchi bosqichini tugatgandan so'ng, siz muhim elektron o'quv vositasi - dialog simulyatoridan foydalanishingiz mumkin.

Onlayn test har qanday o'quv kursining ajralmas qismidir, chunki u olingan bilimlarni sinab ko'rish imkonini beradi.

Sinov tarkibidagi xatolar o'quv natijalarini yetarli darajada baholash imkonsiz bo'lib qolishiga olib keladi. Bunday xatolarga aniq bo'lmagan javoblar, juda yuqori yoki, aksincha, unchalik murakkab bo'lmaganligi, savollarning o'zida ko'rsatmalar kiradi.

Onlayn testni yaratishda noaniqliklardan qanday qochish kerakligini bilish uchun test topshiriqlari turini tanlang, sinov vaqtini to'g'ri hisoblash, savollar berish va boshqa muammolarni hal qilish kerak.

Bilimlarni baholash usuli sifatida testlarning ommaviyligi haqida gapirganda, shuni ta'kidlash kerakki, 80 foizdan ortiq horijiy kompaniyalar abituriyentlar va o'qituvchidanlarning bilim darajasini baholash uchun testlardan foydalanadilar.

6-bosqich: Ushbu bosqichda siz onlayn kurs uchun o'quv va baholash testlarini qanday tuzishni, savollarning turlarini tanlashni va ularni birlashtirishni o'rganasiz.

youtube va mobil texnologiyalar davrida, onlayn kursni loyihalashda o'quv videolarini yaratish odatiy holdir. Video deyarli har qanday foydali ma'lumotlarni yetkazish uchun qulay va tushunarli formatdir.

Boshqa formatlarni yaratishda bo'lgani kabi, avval siz o'quv maqsadlarini, maqsadli auditoriyani aniqlab olishingiz kerak, keyin ssenariyni ishlab chiqib, uni hayotga tatbiq etishingiz kerak.

Bugungi rivojlanish darajasi va texnologiyadan foydalanish imkoniyati darajasida videolarni o'zingiz tayyorlash qiyin emas.

7-bosqich: Bizning materiallarni ko'rib chiqqandan so'ng, siz o'zingizning o'quv kursingiz uchun qaysi videoni kerakligini va uni qanday yaratishni aniqlay olasiz, skript yozishdan tortib chiroqlar va ovoz o'tkazgichlarni o'rnatishgacha.

Loyihaning sinovidan o'tkazilishi - bu mashg'ulotning ommaviy boshlanishidan oldin zaif va noaniqliklarni topishga imkon beradigan o'quv kursining sinov haydovchisi.

Kursni tekshirish jarayonida u hali ham o'rganishning maqsad va vazifalariga javob berishi, talabalar uchun qulay bo'lishi kerak. Sinov haqiqiy, xatolar, eskirgan ma'lumotlarni topishga, fikr-mulohazalar asosida fikrlarni to'plashga yordam beradi.

Ushbu onlayn platformani maktab o'qituvchilarida sinovidan o'tkazilishi bosqichida, qoida tariqasida, tajribali o'qituvchidanlar va yangi boshlanuvchilarning ob'ektiv guruhi tomonidan ob'ektiv baholash uchun o'tiladi. Sinovdan so'ng, "sinovchilar" dan olingan ma'lumotlarga asoslanib kursni takomillashtirish kerak.

8-bosqich: Ushbu bosqichda siz allaqachon barcha kerakli tarkibga ega bo'lgan tayyor kursga egasiz, uni sinab ko'rish, fikr-mulohazalarni to'plash, takomillashtirish va shu yerda - tayyor onlayn o'quv kursi! [6]

XULOSA

Shunday qilib, ushbu maqolada biz boshidan boshlab onlayn o'quv kursi yaratishning asosiy bosqichlarini ko'rib chiqdik. Uning maksimal samaradorligi uchun nima kerakligini aniqladik. Siz bilan biz yuqorida quyidagilarni ko'rib chiqdik.

Maqsad va vazifalarni belgilashni;

Kurs uchun tinglovchilarni aniqlashni;

Kurs skriptini yaratishni;

Mutaxassislar bilan ishlashni;

Kurs dizaynini yaratishni;

Video darsliklar yaratishni;

Sinovlar va dialog oynalarini yaratishni;

Tajribadagi sinovchini amaliyotga joriy etishni;

Jamiyatni to'liq axborotlashtirish va kasbiy standartlarni amaliyotga joriy etish sharoitida o'qituvchilardan nafaqat axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo'yicha mukammal bilimlarga ega bo'lish, balki o'quv jarayonini innovatsion darajada tashkil eta olish talab etiladi. O'qituvchilar zamonaviy ta'lim xizmatlari bozorining kon'yunkturasini tushunib, aqlli onlayn kurslarning faol ishtirokchilariga aylanishadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalarining texnik va dasturiy imkoniyatlaridan maksimal darajada foydalanishga yo'naltirilgan, tarmoq va mobil aloqalar xizmatlari o'qituvchilarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini innovatsion rivojlantirish uchun yangi vektorni belgilaydi. Onlayn o'quv kurslar texnologiyasini tatbiq etish tajribasi, uzluksiz kasbiy tayyorgarlikning ushbu modeli samaradorligini isbotlagan bo'lib, o'quv faoliyatini tashkil etish kontsepsiyasini qayta ko'rib chiqish zarurligini keltirib chiqaradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Chuprunova E.A. Professor-o'qituvchilar malakasini oshirishda masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish//Penza davlat pedagogika universiteti Izvestiya. V.G.Belinskiy. 2011. № 26. S. 502-505. (Use of distance learning technologies in professional development of professors and teachers)

2. Jizxina I.V. Malaka oshirish tizimidagi amaliyotning tashkiliy va mazmunli shartlari // Rossiya va chet ellarda kasbiy ta'lim. 2015. № 3 (19). S. 79-82.(Organizational and meaningful conditions of practice in the qualification improvement system)

3. Kopitova N. E. O'qituvchilar malakasini oshirish uchun ommaviy ochiq onlayn kurslar // Gaudeamus. 2015. № 2 (26) -son. S. 37-41. (Public open online courses for teacher training)

4. Kukxarenko V.N. Innovatsiyani o'rganish: Rossiya//Oliy ta'lim. 2011. № 10. p. 93-99. (Learning innovation)

5. Ebner M., Lackner E., Kopp M. Qanday OOOKda qilish kerak? Amaliyotchilar uchun pedagogik qo‘llanma // Ta’lim uchun elektron ta’lim va dasturiy ta’minot xalqaro ilmiy konferentsiyasi. 2014. P. 215-222. (International scientific conference on e-learning and software for education)

6. Lebedeva M.B. Ta’lim taraqqiyotining tendentsiyasi sifatida ommaviy ochiq onlayn kurslar // Inson va jamiyat. 2015. № 1 (42). S. 105-108. (Mass open online courses as a trend of educational development)

7. Bugaychuk K.L. Ommaviy ochiq masofaviy kurslar: tarix, tipologiya, istiqbollar // Rossiyada oliy ma’lumot. 2013. № 3. S. 148-155. (Public open distance courses: history, typology, perspectives)

8. Andreev A.A. Rossiya ochiq ta’lim manbalari va ommaviy ochiq masofaviy kurslar // Rossiyada oliy ma’lumot. Soni 2014 6. C. 150-155. (Russian open education resources and public open distance courses)

9. Ross J., Sinclair C., Knox J., Bayne S. & Macleod X. O‘qituvchilarning tajribalari va akademik identifikatori: OOOK ning etishmayotgan tarkibiy qismlari // Pedagogika Onlayn ta’lim va o‘qitish jurnali. 2014 jild. 10. № 1. P. 57-69. (Teachers' experiences and academic identity: The missing components of the EEQ)

10. Mixeeva O. P. Elektron ta’limning terminologik muammolari // "Perspektiv axborot texnologiyalari (PIT 2016)" Xalqaro ilmiy-texnik konferentsiya materiallari. 2016. 768-771. (Terminological problems of electronic education)

11. A.I.Soyibnazarov. FDU. Ilmiy habarlari jurnali. Ta’lim jarayonida onlayn o‘quv kurslarning ijobiy va zaif tomonlari. 2022. (Advantages and disadvantages of online courses in education)